Yhteinen Toimialaliitto

Kyösti Orre/YTL/LONK

LAUSUNTO
19.4.2018

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunta
Valiokuntaneuvos Mika Boedeker
00102 Eduskunta

Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Yhteinen Toimialaliitto YTL ry:n (entinen Yleinen Teollisuusliitto) Logistiikka-asiakkaiden neuvottelukunta (LONK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon aiheesta. Neuvottelukunnan jäseninä ovat mm. MaRa (Matkailu- ja Ravintolapalvelut ry) sekä MTK ja Koneyrittäjät. Näiden järjestöjen jäsenten toimintaan liittyy otsikon lakeihin sisältyviä ja liittyviä asioita, joita halutaan painottaa tässä lausunnossa.

Yksityistielain kokonaisuudistus on tarpeellinen, koska laki on nykyisellään vanha ja yksityisteiden kustannusten kattaminen ja avustusjärjestelmien kehittäminen vaativat lain modernisointia.

Yksityisteiden rahoituspohjan vahvistaminen on tärkeää ja sitä palvelevat sekä käyttömaksut että jatkossa maakuntien jaettaviksi suunniteltujen avustusten jakamisessa huomioitavat yksityistien, muita kuin välittömästi osakkaitaan palvelevien hyötyjen huomioiminen.

Uudistuksen tavoitteiden kannalta tärkeimmiksi asioiksi nousevat tien käyttömaksut, mahdollisuus ottaa julkinen toimija (valtio, maakunta ja kunta) tieosakkaaksi sekä lakiluonnokseen mahdollisuudet ammattimaistaa yksityisteiden tienpitoa ja siihen liittyvää liiketoimintaa. Julkisten toimijoiden mukaantulo ja sen vaikutus esimerkiksi yksikkö- ja käyttömaksuihin jää pitkälti yksityistietoimitusten ja tiekuntien harkintaan.

Lain systematiikkaa selventäisi se, että luonnoksen 29 §:ssä ja 31 §:ssä käsitellyt tieosakkailta perittävät maksut koottaisiin yhteen pykälään 29 §:ään ja se otsikoitaisiin ” Tieosakkaiden maksut”. Vaikka pykälästä tulisi pitkähkö, niin siinä olisi mahdollista kootusti käsitellä nuo eri kombinaatiot,

Yhteinen Toimialaliitto

joista tieosakkailta perittävät maksut voivat koostua. Tämä palvelisi etenkin tiekuntien päätöksentekijöitä asian helpommalla löytymisellä.

Ammattimaisen yksityisteiden pitämisen ja elinkeinoelämän kuljetusten kannalta on oleellista, että lakiluonnoksessa mainittu yksityistierekisteri saadaan ajantasaiseksi ja avoimeksi dataksi sekä avoimien rajapintojen taakse.

Yksityistierekisterin ajantasaistamiseksi yksi harkinnanarvoinen vaihtoehto voisi olla kirjoittaa lakiin vaatimus, että tiekunnan hakiessa **mitä tahansa julkista avustusta,** sen pitäisi avustus saadakseen päivittää tietonsa Maanmittauslaitoksen ylläpitämään rekisteriin.

Tieriitojen käsittelyyn voisi harkita mallia, jossa vapaaehtoinen sovittelu tapahtuisi kunnassa ja maakunnassa olisi vapaaehtoisen sovitteluelimen sijaan hallinnollinen tielautakunta, joka toimisi muutoksenhakuelimenä. Vapaaehtoinen sovittelu tapahtuisi siis vain kuntatasolla, mutta ennen oikeudenkäyntiä tuomioistuimessa, olisi kevyempi, mutta virallinen muutoksenhakukeino. Maakunnallinen tielautakunnan asiantuntemus on saatavissa tasokkaaksi, jolloin tarve oikeudenkäyntiin usein siten vältettäisiin ja ratkaisu toisi kustannustehokkaasti oikeusturvaa asianosasille.

Yksityiskohtaiset havainnot

Yksityiskohtaisina pykäläkohtaisina havaintoina toteamme seuraavat huomiot.

3 § Määritelmät

Tieoikeus tulisi määritelmänä rajata vain pysyvään kulkuyhteyteen toisen kiinteistön alueella.

Tieoikeudella tarkoitettaisiin ainoastaan *'oikeutta käyttää toisen kiinteistön aluetta pysyvästi kulkuyhteyttä varten'*.

Sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden kiinteistön käyttöä palvelevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen on perusteltua antaa tiekunnan tai, jos osakkaat eivät muodosta tiekuntaa, tieosakkaiden päätösvaltaan.

Lain systematiikka pysyisi näin selkeämpänä ja tavoiteltavat muutokset saavutettaisiin.

YTL
Yhteinen Toimialaliitto

Luonnoksen 6 § osalta toteamme, on sinänsä perusteltua julkiselle toimijalle tieoikeus ja sitä kautta myös tieosakkuus, mutta onko tämä ja sen hinnoittelu tarkoituksenmukaista jättää täysin yksityistietoimituksen ja tiekuntien päätöksenteon varaan.

27 § Tienpitovelvollisuuden jakaminen ja tieyksiköt

Pykälän 1 momentissa käsitellään elinkeinon harjoittamisesta aiheutuvaa käyttöä. Tässä tulee huomioida käyttö esitettyä laajemmin eli myös elinkeinonharjoittajan käyttämien tavaroiden – ja palveluiden toimittajien aiheuttama tien käyttö. Tämä voidaan toteuttaa poistamalla momentista sana ”asiakkaiden”.

Järjestelmä ei saa johtaa siihen, että tavaroiden- tai palveluiden toimittaja joutuisi selvittämään tieosakkaan kiinteistölle vietävän kuljetuksen osalta tienkäyttöoikeuksia tai suorittamaan siitä käyttömaksua.

30 § Käyttömaksut

Lain perusteluissa tulisi vetää rajaa niihin tilanteisiin, joissa kyse on tieosakkaan elinkeinon harjoittamisen vaatimasta tien käytöstä, niihin, joissa kyse on läpiajoliikenteestä tai väliaikaisesta kulkemisesta tiellä.

Esimerkiksi elinkeinon harjoittamisen vaatiman rakennuttamisen tai rakennusten vaatiman korjaamisen taikka metsätalouden vaatimat kuljetukset tulee huomioida 27 §:n mukaisesti 29 §:n mukaisissa tiemaksuissa tai 31 §:n mukaisissa käyttömaksuissa.

Järjestelmä ei saa johtaa siihen, että käyttömaksun kohteena voisi olla esimerkiksi tieosakkaan kiinteistöltä hakattua puuta, rakennustuotteita tai työkoneen tieosakkaan kiinteistölle kuljettava. Tällöin malli johtaisi käytännössä ennalta-arvaamattomiin maksuihin kuljetuksen suorittajan kannalta.

31 § Käyttömaksujen käyttö tiemaksun sijaan

Käyttömaksujen käyttö tiemaksun sijaan on perusteltua, mutta se tulee ilmaista kohdistuvan selkeästi vain tieosakkaisiin.

Esitämme 31 § alun kuuluvaksi:
31 § Käyttömaksu tiemaksun sijaan

Yhteinen Toimialaliitto ry
Eteläranta 10 7. krs, 00130 HELSINKI
www.ytl.fi
Y-tunnus 0215435-3

YTL
Yhteinen Toimialaliitto

Asianosaisten ehdotuksesta tiellä, joka on tarkoitettu pääasiassa metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia varten, voidaan tienpitoa varten tarvittavia varoja kerätä tiemaksujen sijaan tien käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina **niiltä tieosakkailta**, jotka ovat tietä käyttäneet.

Lain systematiikan mukaan kyse on osakkaiden tienpitovelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten jakamisesta eikä tarkoitus voi olla, että tämän pykälän tarkoittamia maksuja perittäisiin muilta kuin tieosakkailta. Voimassa olevassa laissa, jota esityksen mukaan ei ole tarkoitus muuttaa, asia on nyt ilmaistu ehdottamallamme tavalla täsmällisesti.

Asiaa toki edelleen selventäisi edellä esittämämme 29 §:än ja 31 §:än koostaminen yhdeksi pykäläksi.

Valtionavustus

Tarkoitus on, että jatkossa 18 maakuntaa myöntää valtion yksityistieavustuksen. Tämä malli on hallinnollisesti erittäin raskas. Valtionavustus on nyt 13 M€ ja kehyspäätöksen mukaan 2020 alkaen 3 M€, josta yksityistielosseille menee reilut 2 M€. Lisäksi valtakunnallisiin opastus- ja neuvontahankkeisiin (mm. tieisännöitsijäkoulutus, yksityisteiden puhelinneuvonta) rahoitustuen saaminen 18 maakunnasta on ylitsepääsemättömän hankalaa.

Logistiikka-asiakkaiden neuvottelukunta LONK esittää, että valtionavustuksen myöntää liikennevirasto tai yksi maakunta keskitetysti.

Logistiikka-asiakkaiden neuvottelukunta LONK edustaa kattavasti henkilö- ja tavaralogistiikan kotimaisia asiakasyrityksiä.

Kunnioittavasti

Logistiikka-asiakkaiden neuvottelukunta LONK

Kyösti Orre

Pääsihteeri

Yhteinen Toimialaliitto ry
Eteläranta 10 7. krs, 00130 HELSINKI
www.ytl.fi
Y-tunnus 0215435-3